
GAWAIN 4

RIZAL

Talakayin

1. Ano ang Noli? Kanino nya ito inialay?

Ang *Noli Me Tangere* ay isang nobelang nasulat ni Rizal na naglalaman ng patungkol sa paglalarawan ng paghihirap ng mga Pilipino, pamamaraan ng pagtuturo at pamamalakad sa kamay ng mga Kastila. Inialay niya ito sa sambayanang Pilipino o sa inang bayan upang mamulat ang isipan ng mga Pilipino sa kasakiman, pang-aapi at pagpapahirap ng mga Kastila.

2. Sino ang Tumulong kay Rizal para mapalimbag ang Noli?

Sa tulong ng kanyang kaibigang si Dr. Maximo Viola, ang nobela ni Rizal na *Noli Me Tangere* ay nalathala noong Marso 21, 1887. Si Maximo Viola rin ang nagbayad sa pagpapalimbag ng *Noli*. Samatala, nakita niya ang mahirap na kalagayan ni Rizal kung kaya't pinahirap niya ito ng pera para sa gastusin araw araw. Tinulungan din ni Dr. Viola si Rizal upang makahanap ng murang pagpapalimbagan ng kanyang akda.

3. Ano ang kalagayan ni Rizal sa Berlin noong 1888?

Naging maayos ang kalagayan ni Rizal sa Berlin. Sa tulong ni Dr. Feodor Jagor, ipinakilala siya nito sa pangulo ng Berlin Society for Anthropology, Ethnology and Pre-history na si Dr. R. Virchow. Natutunan ni Rizal kay Dr. Virchow ang ilan sa mga panuntunan o prinsipyo sa pagsasaliksik sa antropolohiya. Higit sa lahat, sa Berlin din niya natapos ang pagsusulat ng huling bahagi ng *Noli Metangere*.

4. Bakit umuwi si Rizal sa Pilipinas?

Napagpasyahan ni Rizal na umuwi sa Pilipinas dahil sa lumamalang kondisyon sa mata ng kanyang ina na nangangailangan na ng operasyon. Ilan pa sa naging dahilan ng kanyang pagbabalik ay upang mabawasan ang pangungulila niya sa kanyang magulang at mga kapatid, ninais din niya na tukuyin kung ano ang naging epekto ng kanyang sinulat na nobela sa Pilipinas, upang mapaglingkuran ang kanyang mga kababayan at upang alamin ang dahilan kung bakit hindi na sumusulat sa kanya si Leonor Rivera.

5. Bakit ipinatawag ng Gob. Gen, si Rizal?

Ipinatawag si Rizal ni Gobernador Heneral Emilio Terrero ukol sa usapin tungkol sa kanyang nobelang *Noli* na tinawag na erehe, heretikal, subersibo at laban sa kaayusang pampubliko. Mariing pinabulaanan naman ito ni Rizal. Hiningan din siya nito ng kopya ng kanyang nobela subalit wala siyang naibigay dahil naubos na ang kanyang mga dalang kopya.

6. Anu-ano ang mga nagawa ni Rizal sa Calamba?

Unang una, nagpatayo si Rizal ng isang klinika upang makapaglingkod siya bilang mangagamot sa kanyang mga kababayan. Naging una niyang pasyente ang kanyang ina. Matagumpay niyang naisagawa ang operasyon sa mata ng kanyang ina. Dahil doon, naging bantog na siya sa kanilang buong lalawigan at maging sa mga karatig-bayan. Pinaglingkuran din niya ng libre ang kanyang mga kababayang mahihirap. Nagpatayo rin siya ng isang gymnasium sa Calamba upang mailayo ang kanyang mga kababayan sa mga bisyo at maturuan ang mga kabataan ng larong pampalakas.